

«ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΩΝ ΠΑΡΕΚΚΛΗΣΙΟΥ ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ
Ι.Μ. ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ»

Το έργο «Συντήρηση τοιχογραφιών παρεκκλησίου Αγίων Αναργύρων Ι.Μ. Βατοπεδίου Αγίου Όρους» έχει ενταχθεί στο Πρόγραμμα «Κεντρική Μακεδονία 2021-2027» με κωδικό ΟΠΣ 6016337 και προϋπολογισμό 600.000€ με συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και δικαιούχο την Εφορεία Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το παρεκκλήσι των Αγίων Αναργύρων είναι μία μικρών διαστάσεων τρίκλιτη βασιλική στο ΝΔ τμήμα της αυλής της μονής Βατοπεδίου. Πιθανώς κτίστηκε στα τέλη του 12^{ου} αι., σύμφωνα με τις ενδείξεις που παρέχουν οι πηγές, αλλά και ορισμένα αρχαιολογικά δεδομένα και ανακατασκευάστηκε στα μέσα του 19^{ου} αι. με υπερύψωση των τοιχοποιιών της βόρειας και νότιας όψης και κατασκευή νέου περιβλήματος γύρω από την παλαιότερη τοιχοποιία. Μικρότερης κλίμακας επεμβάσεις έλαβαν χώρα και μεταγενέστερα, με την ενσωμάτωση στη δυτική όψη ενός μεσοβυζαντινού μαρμάρινου αναγλύφου.

Τοιχογραφικός διάκοσμος καλύπτει τόσο τις επιφάνειες του κυρίως ναού, όσο και του νάρθηκα. Η πρώτη επιβεβαιωμένη τοιχογράφηση του ναού έγινε στο δεύτερο μισό του 14^{ου} αι., με χορηγία του Σέρβου δεσπότη Ιωάννη Ούγκλεση (1364-1377), όπως δείχνει η κτητορική επιγραφή των μέσων του 19^{ου} αι. στο νεότερο στρώμα τοιχογραφιών του νάρθηκα με την παράσταση του κτήτορα Ιωάννη Ούγκλεση. Η επιγραφή αυτή πρέπει να αντιγράφει την παλαιότερη λανθάνουσα του 14ου αι., σύμφωνα με μία πρακτική γνωστή και από άλλες περιπτώσεις. Κατά την ανακατασκευή του παρεκκλησίου στα μέσα του 19^{ου} αιώνα οι τοιχογραφίες στον κυρίως ναό επιζωγραφίσθηκαν σε όλη τους την έκταση και οι υπερυψωμένες νέες τοιχοποιίες των πλαγίων κλιτών δέχθηκαν ζωγραφική. Από την άλλη, στον ανατολικό τοίχο του νάρθηκα η παλαιότερη ζωγραφική καλύφθηκε με νέο στρώμα κονιάματος, το οποίο δέχθηκε τοιχογραφικό διάκοσμο, που πιθανώς αντιγράφει τον παλαιότερο.

Δοκιμαστικά δείγματα καθαρισμού των επιζωγραφίσεων που έγιναν από την Εφορεία πριν μερικές δεκαετίες στον κυρίως ναό αποκάλυψαν την παλαιότερη ζωγραφική του δευτέρου μισού του 14^{ου} αιώνα. Επιπλέον, οι διερευνητικές τομές στον ανατολικό τοίχο του νάρθηκα πιστοποίησαν την ύπαρξη παλαιότερου διακόσμου κάτω από το νεότερο στρώμα κονιάματος.

Στο πλαίσιο του έργου θα γίνει η συντήρηση τοιχογραφιών παρεκκλησίου Αγίων Αναργύρων. Συγκεκριμένα, θα αφαιρεθούν οι επιζωγραφίσεις του 19ου αιώνα από τις ακόλουθες περιοχές: α) από το ιερό βήμα, το διακονικό και την πρόθεση, β) από τις δύο κατώτερες ζώνες του βόρειου και νότιου τοίχου (θα διατηρηθεί η επιζωγράφιση ως έχει στην άνω ζώνη, διότι η

αυθεντική τοιχογραφία του 14ου αι. σώζεται μόνο στο κατώτερο τμήμα των παραστάσεων), γ) από τον δυτικό τοίχο. Θα πραγματοποιηθεί συντήρηση του αρχικού μαρμάρινου τέμπλου και των τοιχογραφημένων πεσσών, καθώς και του υφιστάμενου ξύλινου τέμπλου, το οποίο θα αποσπαστεί και θα μεταφερθεί σε άλλη θέση, κατόπιν συνεννόησης με την αδελφότητα της μονής. Οι εργασίες συντήρησης των δύο τέμπλων θα υλοποιηθούν κατόπιν μελετών, που θα εγκριθούν από τα αρμόδια όργανα του ΥΠ.ΠΟ. Με το πέρας του έργου θα εκδοθεί έντυπο ενημερωτικό υλικό και φυλλάδια σε γραφή Braille.

Η υλοποίηση της πράξης θα συμβάλει με τη σειρά της στην Πολιτιστική προβολή του Αγίου Όρους στην προώθηση του προσκυνηματικού τουρισμού και στην τόνωση της εγγύς της χερσονήσου του Αγίου Όρους τοπικής οικονομίας.

Εικ. 1. Μονή Βατοπεδίου. Παρεκκλήσι Αγίων Αναργύρων. Δυτική όψη.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εικ. 2. Μονή Βατοπεδίου. Παρεκκλήσι Αγίων Αναργύρων. Άποψη του τοιχογραφικού διακόσμου στο ιερό βήμα.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

